

תורה שבעל פה

לקט מצוות, גמרא מסכת קידושין,
משנה, אגדה, מספרות השו"ת, תפילה כמפגש

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון – לקט מצוות	א:	פרק שני – גמרא מסכת קידושין	פרק שלישי – תוכני תורה שבעל פה	סה"כ – 100 נקודות	28 נקודות	14x2	72 נקודות	12x6	72 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: חוברת דפים ממסכת קידושין ובה מספר השאלון.
(בית הספר יספק חוברת זו לנבחנים בגמרא.)
- ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

יש לענות על פרק ראשון או על פרק שני, לפי התכנים שלמדת.

השאלות

פרק ראשון – לקט מצוות

(72 נקודות)

אם בחרת בפרק זה, ענה על שש מן השאלות 1-7 (לכל שאלה – 12 נקודות).

1. מצוות כיבוד אב ואם (לג)
 - א. כיצד מצוות כיבוד הורים מביאה להכרת הטוב כלפי הקב"ה? (3 נקודות)
 - ב. "כבוד זה מנכסי מי חייב לעשותו".
 - (1) הסבר את השאלה ההלכתית שבציטוט זה.
 - (2) כתוב מהו הדין שנפסק בנוגע לשאלה זו. בתשובתך פֶּרַט שני מצבים. (6 נקודות)
 - ג. "ונוהגת בכל מקום ובכל זמן בזכרים, ובנקבות כל זמן שאפשר להן".
 - (3 נקודות) הסבר את הדין המודגש בקו בציטוט שלפניך. (3 נקודות)

2. שלא לעשוק (רכח)
 - א. (1) ציין דוגמה אחת לאיסור לעשוק.
 - (2) הסבר מה משותף לאיסורים אלה: האיסור לעשוק, האיסור לגנוב והאיסור לגזול. (5 נקודות)
 - ב. האיסור לעשוק הוא "לאו הניתק לעֲשֵׂה".
 - (1) הסבר את המושג "לאו הניתק לעשה".
 - (2) כתוב מדוע האיסור לעשוק הוא "לאו הניתק לעשה". בתשובתך ציין מהו ה"עֲשֵׂה". (7 נקודות)

3. מצוות תוכחה לישראל שאיננו נוהג כשורה (רלט)
 - א. "הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא" (ויקרא, י"ט, י"ז).
 - (1) הסבר מה למדו חז"ל מכפל הלשון במילים "הוכח תוכיח".
 - (2) הסבר מה למדו חז"ל ממילות הפסוק "ולא תשא עליו חטא". (7 נקודות)
 - ב. כתוב שני מצבים שבהם על האדם להימנע מלהוכיח אדם אחר. (5 נקודות)

4. מצוות קידוש השם (רצו)

- א. הסבר את הסתירה בין הפסוק "ונקדשתי בתוך בני ישראל" ובין הפסוק "וחי בהם". (4 נקודות)
- ב. (1) הסבר מהי המטרה של גוי "המתכוון להעבירו" ומהי המטרה של גוי "המתכוון להנאתו".
- (2) יהודי שכפו עליו לעבור על "שאר עבירות" בפרהסיה (בפני עשרה אנשים) לא בשעת השמד – כיצד עליו לנהוג אם הגוי "מתכוון להעבירו", וכיצד עליו לנהוג אם הגוי "מתכוון להנאתו"? (8 נקודות)

5. ללמוד תורה וללמדה (תיט)

- א. (1) על פי בעל ספר החינוך, כיצד על המלמד להתייחס לתלמיד בן שש שנמצא בתחילת דרכו בלימוד התורה?
- (2) על פי בעל ספר החינוך, כיצד על המלמד להתייחס לתלמיד זמן מה לאחר שהתחיל התלמיד ללמוד, ומדוע היחס לתלמיד משתנה בזמן זה? (6 נקודות)
- ב. (1) "ואל תאמר לְכַשְׁאֲפֹנָה אֲשֶׁנָּה... " (אבות, פרק ב', משנה ד').
- על פי בעל ספר החינוך, הסבר מהו החשש העולה ממשנה זו בנוגע לקיום מצוות תלמוד תורה.
- (2) מהי ההדרכה של בעל ספר החינוך בנוגע לחשש זה? (6 נקודות)

6. לאהוב את הגרים (תלא)

- א. כיצד יש לקיים את מצוות אהבת הגר? ציין דרך אחת. (2 נקודות)
- ב. בנוגע למצוות אהבת הגר שאל בעל ספר החינוך: "ואף על פי שיכללהו כמו כן הציווי בישראל, שנאמר עליו 'ואהבת לרעך', שהרי גר צדק בכלל 'רעך' הוא".
- הסבר את השאלה של בעל ספר החינוך, וכתוב את תשובתו על שאלה זו. (5 נקודות)
- ג. על פי בעל ספר החינוך, ממצוות אהבת הגר לומדים שיש לרחם גם על אדם שאינו גר. מיהו אדם זה, ומה משותף לו ולגר? (5 נקודות)

7. שלא להשחית אילני מאכל (תקכט)

- א. (1) מהו שורש המצווה שלא להשחית אילני מאכל? בתשובתך התייחס גם לדברי בעל ספר החינוך "במידה שאדם מודד – בה מודדין לו, כלומר: בה הוא נדבק לעולם".
- (2) פֶּרֶט דרך אחת שבה נוהגים "חסידים ואנשי מעשה" כדי להימנע מהשחיתה. (8 נקודות)
- ב. כתוב את העיקרון המנחה להיתר לקצוץ אילן מאכל, ופֶּרֶט דוגמה אחת להיתר על פי עיקרון זה. (4 נקודות)

יש לענות על פרק ראשון א על פרק שני, לפי התכנים שלמדת.

פרק שני — גמרא — מסכת קידושין

(72 נקודות)

אם בחרת בפרק זה, ענה על שש מן השאלות 8-16 (לכל שאלה — 12 נקודות).

8. מצוות הבן על האב

א. "כל מצוות הבן על האב אנשים חייבין ונשים פטורות".

על פי הגמרא, יש שתי דרכים להבין את המקרה שבמשנה המצוטטת. הגמרא דחתה דרך אחת וקיבלה את הדרך האחרת.

(1) כתוב את שתי הדרכים האלה.

(2) מהי הדרך שדחתה הגמרא, ומדוע?

(6 נקודות)

ב. "לפדות את בנו ולעלות לרגל" — איזו מן המצוות האלה יש להקדים? ציין שתי דעות ואת הטעם לכל אחת

מן הדעות. (6 נקודות)

9. ללמוד תורה וללמדה לבנים

א. "עד היכן חייב אדם ללמד את בנו תורה... כזבולון בן זן ולא כזבולון בן זן...".

(1) "כזבולון בן זן" — על פי מסקנת הגמרא, מה לומדים ממקרה זה?

(2) "ולא כזבולון בן זן" — על פי מסקנת הגמרא, מה אין לומדים ממקרה זה?

(4 נקודות)

ב. בגמרא מסופר על שלושה אמוראים שממעשיהם אפשר ללמוד על חשיבות לימוד התורה לבנים או לנכדים.

תאר בלשונך מעשה של אחד מן האמוראים. (2 נקודות)

ג. (1) "לעולם ישלש אדם שנותיו..." — כתוב בלשונך כיצד רצתה הגמרא להסביר בתחילה דין זה,

ומהו הקושי בהסבר זה.

(2) "לא צריכא ליומי" — הסבר כיצד על האדם לשלש את שנותיו על פי מסקנת הגמרא.

(6 נקודות)

10. מורא וכיבוד הורים

- א. " ... לפיכך הקדים הקב"ה מורא האם למורא האב".
- כתוב את הפסוק שבו הקדים הקב"ה את מורא האם למורא האב, והסבר מהי הסיבה להקדמה זו. (3 נקודות)
- ב. "בשעה שאמר הקב"ה אנכי ולא יהיה לך ... חזרו והודו למאמרות הראשונות".
- הסבר מדוע הציווי "כבד את אביך ואת אמך" גרם לאומות העולם לקבל את הדיברות הראשונים. (3 נקודות)
- ג. "רבא אמר ... ניכר שראש דברך אמת".
- בדברי רבא שבגמרא יש קושיה על פסוק מסוים ותירוץ לקושיה זו.
- (1) העתק למחברתך מן הגמרא את הקושיה בלבד, והסבר אותה.
- (2) על פי התירוץ של רבא, כתוב מהו "סוף דברך" ומהו "ראש דברך".
- (6 נקודות)

11. כיבוד הורים – משל אב או משל בן

- א. (1) "ב' אחים שני שותפין האב ובנו הרב ותלמידו... ומאכילין זה לזה מעשר עני".
- מבריייתא זו הקשתה הגמרא על אחת מן הדעות במחלוקת אם כיבוד הורים הוא משל אב או משל בן. ציין על איזו מן הדעות הקשתה הגמרא מבריייתא זו, והסבר את הקושיה.
- (2) הסבר את התירוץ של הגמרא לקושיה זו.
- (7 נקודות)
- ב. הגמרא הקשתה על התירוץ מדברי רבי יהודה שאמר "תבוא מארה למי שמאכיל את אביו מעשר עני".
- הסבר את קושיית הגמרא ואת תירוץ הגמרא לקושיה זו. (5 נקודות)

12. כבוד חכמים: מצוות עשה שהזמן גרמן

- א. (1) "ת"ר מפני שיבה תקום..."
- על פי מסקנת הגמרא בהסבר הברייתא, בפני מי צריך לקום על פי תנא קמא, ובפני מי צריך לקום על פי רבי יוסי הגלילי?
- (2) מהו ההבדל ההלכתי בין קימה בפני רב ובין קימה בפני רבו המובהק?
- (5 נקודות)
- ב. (1) מדוע מצוות תפילין היא מצוות עשה שהזמן גרמא? כתוב שתי סיבות. היעזר ברש"י.
- (2) מדוע נשים חייבות לאכול מצה בליל הסדר אף שמצווה זו היא מצוות עשה שהזמן גרמא? היעזר ברש"י.
- (7 נקודות)

בקיאות (ללומדים 8 דפי גמרא ורש"י)

13. ייסורי הצדיקים; תלמוד ומעשה

א. רבי אלעזר ברבי צדוק ממשיל את הצדיקים בעולם הזה לאילן.

(1) כתוב בלשונך את המשל.

(2) על פי רבי אלעזר ברבי צדוק, מדוע הקב"ה מביא ייסורים על הצדיקים בעולם הזה?

(5 נקודות)

ב. (1) "**תלמוד גדול או מעשה גדול**" – הסבר את שאלת הגמרא. בתשובתך הסבר את המילים המודגשות בקו.

(2) "נענו כולם ואמרו תלמוד גדול שהתלמוד מביא לידי מעשה".

על פי רש"י, הסבר בלשונך את הטעם להכרעת החכמים.

(7 נקודות)

14. מורה רווק; איסור ייחוד

א. "לא ילמד אדם רווק סופרים... רבי אלעזר אומר אף מי שאין לו אישה לא ילמד סופרים".

(1) מדוע נאסר על רווק ללמד ילדים? ענה על פי ה"הוה אמינא" של הגמרא ועל פי מסקנת הגמרא.

(2) על פי מסקנת הגמרא, מהו האיסור שהוסיף רבי אלעזר על דברי תנא קמא?

(7 נקודות)

ב. "כל שעסקיו עם הנשים לא יתייחד עם הנשים".

(1) על פי רש"י, מהו ההבדל בין דין ייחוד של אדם שעסקיו עם נשים ובין דין ייחוד של אדם אחר?

(2) על פי רש"י, מהי הסיבה להבדל זה?

(5 נקודות)

עיון (ללומדים 6.5 דפי גמרא בתוספת עיון במקורות)

15. לימוד תורה לנשים

א. עיין בדברי הרב שמואל בן אלחנן יעקב ארקוואלטי שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.

מאמר רבותינו ז"ל "כל המלמד בתו תורה כאילו מלמדה תפלות" (סוטה, כא, ע"ב)... אפשר לחלק שחכמים ז"ל לא דיברו אלא כשהאב מלמדה בקטנותה שגם במעלליה תתנכר אם זך ואם ישר פְּעֻלָּה [ע"פ משלי, כ', י"א], דוודאי כי האי גוונא איכא למיחש שרוב הנשים דעתן קלות מבלות זמנן בדברי הבאי, וכרובן כן חטאו מקוצר רוח. אומנם הנשים אשר נדבה ליבן אותנה לקרבה אל המלאכה המלוכה מלאכת ה' מצד בחירתן בטוב במה שהוא טוב, הן הנה תעלינה בהר ה' תשכונה במקום קודשו כי נשי מופת הנה, ועל חכמי דורן להדרן לאדרן לסדרן לחזק ידיהן לאמץ זרועותיהן... עשי והצליחי ומן השמיים יסייעוך.

(הרב שמואל בן אלחנן יעקב ארקוואלטי, שו"ת מעין גנים, הצינור החמישי, סימן י')

(1) על פי שו"ת מעין גנים, על איזו בת נאמר "כל המלמד בתו תורה כאילו מלמדה תפלות", ומדוע נאמר עליה מאמר זה?

(2) "הנשים אשר נדבה ליבן אותנה לקרבה אל המלאכה..." – כתוב בלשונך באילו נשים מדובר, והסבר את ההוראה של שו"ת מעין גנים לחכמי הדור בנוגע לנשים אלו.

(6 נקודות)

ב. עיין בדברי הרב יעקב אריאל שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.

עלינו להפריד בין ביטויים וכינויים שמצינו כלפי נשים במקורותינו, המתייחסים למציאות החברתית שהייתה בימיהם לבין יחס ההלכה לאישה באופן עקרוני. הדוגמה הבולטת ביותר לכך היא לימוד תורה. אין ספק שמצוות תלמוד תורה בשלמותה המחייבת התמסרות ללא גבול להגות בתורה יומם ולילה – אינה מחייבת את האישה באופן עקרוני גם היום. עם זאת, האיסור ללמד תורה לנשים, בגלל שעל ידי כך תיכנס בה עורמה – התייחס לסיטואציה בה האישה הייתה מצויה בעיקר בין תנור לכיריים. אולם כשאישה רוכשת השכלה כללית ומקצועית, לא רק שאין לאסור עליה לימוד תורה בהתחשב בצורך. אדרבה, כדי שאישייתה הדתית לא תיפגם, היא חייבת להרחיב את ידיעותיה התורניות במקביל לידיעותיה הכלליות.

(הרב יעקב אריאל, "מעמד האשה ביהדות", הלכה בימינו, עמ' 166-167)

(1) הסבר את ההנחיה של הרב יעקב אריאל בנוגע ללימוד תורה לנשים בימינו, וכתוב מהו הטעם להנחייתו זו.

(2) הסבר את דעתו של הרב יעקב אריאל בנוגע לאיסור "ללמד תורה לנשים" שקבעו חז"ל.

(6 נקודות)

א. "אמר רבה בעלה בעיר אין חוששין משום ייחוד".

(1) על פי רש"י, הסבר את המקרה, את הדין ואת טעם הדין.

(2) מפירוש רש"י לדין זה דייקו בעלי התוספות: "הא איסורא מיהא איכא" והקשו על רש"י.

הסבר את קושיית בעלי התוספות על רש"י.

(8 נקודות)

ב. עיין בדברי הרב משה פיינשטיין שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

ליסע יחד עם אישה במכונית, לכתחילה ודאי אין להתיר, דאף שעיקר נסיעתם תהא על הדרך הגדולה ששם נוסעים אף בלילה הרבה אינשי (אנשים) במכוניות, אבל הא אפשר להסב מן דרך הגדולה לדרך קטנה, ואף ביום אולי יש לחוש שיניחו המכונית על הדרך ויתרחקו מן הדרך במקום שיש אילנות שיהיה מקום סתר לבועלה, וכל שכן בלילה דאפשר שיש לחוש גם שיבעלנה שם במכונית גופה.

אבל בשעת הדחק כגון שצריכה אישה משכנותיו גם כן ליסע למקום שהוא צריך, או כשאישה אחת שהולכת בדרך מבקשתו ליכנס במכונית... יש להתיר, משום דמשמע דאין חוששין מדינא לשמא יטה מן הדרך בכשרין (באנשים כשרים), אלא שמא יתקוף היצר ויעברו (על האיסור) במקום שנמצאים.

(הרב משה פיינשטיין, שו"ת אגרות משה, אבן העזר, חלק ד, סימן סה, סעיף ג)

הרב משה פיינשטיין אסר על איש ואישה שאינם נשואים זה לזה לנסוע לבדם במכונית, אך התיר זאת בשעת הדחק.

על פי הרב משה פיינשטיין, מהו הטעם לאסור זאת לכתחילה, ומהו הטעם להתיר זאת בשעת הדחק? (4 נקודות)

פרק שלישי — תוכני תורה שבעל פה

(28 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 17-28 (לכל שאלה — 14 נקודות).

משנה

17. מסכת ביכורים

א. "כיצד מעלין את הביכורים, כל העיירות שבמעמד מתכנסות לעיר של מעמד..." (פרק ג', משנה ב').

(1) מהו "מעמד", ומה היה תפקידם של אנשי המעמד?

(2) מדוע עלו מביאי הביכורים יחד לבית המקדש ולא עלה כל אחד מהם בפני עצמו?

(7 נקודות)

ב. (1) "הגוזלות שעל גבי הסלים" (שם, משנה ה').

היכן היו מניחים את הגוזלות בסל הביכורים? הסבר מדוע.

(2) "... ומה שבידם, נותנים לכוהנים" (שם).

כתוב שני פירושים למילים המודגשות בקו.

(7 נקודות)

18. מסכת שבת

א. "ועושין מחיצה בכל הכלים בין מלאים בין ריקנים בשביל שלא תעבור הדלקה. רבי יוסי אוסר... לפי שאין יכולין

לקבל את האור והן מתבקעין ומכבין את הדלקה" (פרק ט"ז, משנה ה').

(1) פֶּרַט את המקרה שבו רבי יוסי אוסר לעשות מחיצה באמצעות כלים, והסבר את הנימוק לדבריו.

(2) על דברי המשנה המודגשים בקו כתב רע"ב: "וסבר ר' יוסי גרם כיבוי אסור".

הסבר את דברי רע"ב. בתשובתך הסבר מדוע המקרה שבמשנה הוא "גרם כיבוי".

(11 נקודות)

ב. האם צריך למחות בידו של ילד קטן שבכוונתו לכבות דלקה בשבת? נמק את תשובתך. (3 נקודות)

19. מסכת סנהדרין

א. (1) בית דין שדן בדיני נפשות בשני מקרים — במקרה אחד יש רוב של אחד לזכות ובמקרה אחר יש רוב של

אחד לחובה. באיזה מן המקרים אפשר להכריע את הדין, ובאיזה מן המקרים אי אפשר להכריע את הדין?

(2) מהו הטעם להבדל בין שני המקרים?

(6 נקודות)

ב. במקרה שצינת בתת־סעיף א(1) שבו אי אפשר להכריע את הדין — פֶּרַט את התהליך הנדרש כדי להגיע להכרעה.

(4 נקודות)

ג. בבית דין שדן בדיני נפשות, ואחד הדיינים אינו יכול להחליט אם לזכות או לחייב את הנאשם — לא מכריעים את

הדין אף על פי שיש רוב מוחלט לזכות או לחובה. הסבר מדוע. (4 נקודות)

אגדה

20. תפילה

"תנו רבנן: מעשה בחסיד אחד שהיה מתפלל בדרך. בא שר אחד ונתן לו שלום, ולא החזיר לו שלום..." (ברכות, לב, ע"ב).

א. (1) הסבר בלשונך את התוכחה של השר כלפי החסיד, וכתוב כיצד ביסס השר את תוכחתו על הפסוק

"ונשמרתם מאד לנפשותיכם".

(2) החסיד השיב לשר בדרך של "קל וחומר".

כתוב את תשובתו של החסיד לשר. בתשובתך ציין מהו ה"קל" ומהו ה"חומר".

(7 נקודות)

ב. בדברי הרב יעקב רישר ("עיון יעקב") יש כמה תשובות על השאלה מדוע סמך החסיד על הנס.

כתוב אחת מן התשובות של הרב יעקב רישר על שאלה זו. (3 נקודות)

ג. "רבי יוחנן היה יושב וקורא (קריאת שמע?)... עבר ארכונא (שר רומאי) ולא קם (רבי יוחנן) מלפניו..."

(מתורגם מן התלמוד הירושלמי, ברכות, פרק ה', הלכה א')

מה חשבו מלווייו של השר על מעשיו של רבי יוחנן, ומה חשב השר על מעשיו של רבי יוחנן? (4 נקודות)

21. חורבן וגאולה

א. בגמרא יש שני סיפורים על רבן גמליאל, רבי אלעזר בן עזריה, רבי יהושע ורבי עקיבא שהלכו יחד. בשני הסיפורים

מסופר שהחכמים בכו ואילו רבי עקיבא צחק.

בכל אחד מן הסיפורים הסביר רבי עקיבא מדוע הוא צחק. כתוב את ההסבר של רבי עקיבא בנוגע לכל אחד

מן הסיפורים. (6 נקודות)

ב. "רבי חייא רבא ורבי שמעון בן חלפתא... ראו איילת השחר שבקע אורה. אמר רבי חייא רבה לרבי שמעון בן

חלפתא: בירבי, כך היא גאולתן של ישראל..." (תלמוד ירושלמי, ברכות, פרק א', הלכה א').

(1) על פי הירושלמי, בתנ"ך מתוארת גאולה שנעשתה בדרך של קמעא-קמעא. מהי הגאולה הזאת?

(2) על פי הרב דוד פרנקל ("קרובן העדה"), מהי התועלת של גאולה שבאה קמעא-קמעא?

(5 נקודות)

ג. על פי הרב צבי יהודה קוק, מהו המהלך של גאולה שבאה קמעא-קמעא? (3 נקודות)

א. "עקביא בן מהללאל העיד ארבעה דברים. אמרו לו: עקביא חזור בך בארבעה דברים שהיית אומר,

ונעשך אב בית דין לישראל..." (עדויות, פרק ה', משנה ו').

(1) כתוב בלשונך את התשובה שהשיב עקביא בן מהללאל לחכמים.

(2) לפני מותו הסביר עקביא בן מהללאל לבנו מדוע סירב לחזור בו ולקבל את דעת הרוב.

מהו ההסבר של עקביא בן מהללאל?

(5 נקודות)

ב. עקביא בן מהללאל הורה לבנו לנהוג כדברי חכמים כי "מוטב להניח דברי היחיד ולאחוז בדברי המרובין".

עיקרון זה בא לידי ביטוי בסיפור נוסף בגמרא.

ציין מהו הסיפור, וכתוב כיצד עיקרון זה בא לידי ביטוי בסיפור זה. (4 נקודות)

ג. "אפילו תחשוב בליבך שהם טועים, והדבר פשוט בעיניך כאשר אתה יודע בין ימינך לשמאלך, תעשה

כמצוותם... וזה כעניין רבי יהושע עם רבן גמליאל ביום הכיפורים שחל להיות בחשבונו" (רמב"ן לדברים, י"ז, י"א).

(1) על פי רמב"ן, מדוע יש לנהוג לפי פסיקת בית דין הגדול גם אם הם טועים?

(2) הסבר כיצד העיקרון שבדברי רמב"ן בא לידי ביטוי בסיפור על רבי יהושע ורבן גמליאל.

(5 נקודות)

מספרות השו"ת**23. כפיית טיפול רפואי**

- א. (1) חולה שיש בו סכנה ומסרב לטיפול רפואי שמוצע לו – עובר על כמה איסורים. ציין שניים מהם.
- (2) אדם שהיה עד לתאונת דרכים ולא העניק טיפול רפואי לפצוע אף שהיה ביכולתו לעשות כן – עבר על איסור וביטל מצוות עשה. הסבר מהו האיסור שעבר אדם זה ומהי המצווה שביטל.
- (6 נקודות)
- ב. חולה מסרב לטיפול רפואי שמוצע לו.
- כתוב שלושה מצבים שבהם אין לכפות על חולה זה את הטיפול. (8 נקודות)

24. הפסקת היריון

- א. יש מחלוקת בין הפוסקים אם מותר להפיל עובר החולה במחלה תורשתית חמורה מאוד (טייזקס). הסבר את הדעה של הפוסק המתיר זאת ואת הדעה של הפוסק האוסר זאת, ונמק כל אחת מן הדעות. (7 נקודות)
- ב. הרב שלמה אבינר המליץ לנשים שאינן צעירות לערוך בדיקות בתקופת ההיריון כדי לגלות אם יש מום בעובר.
- (1) מדוע בדיקות אלה אינן נחשבות התערבות במעשה ה'?
- (2) מדוע מותר לערוך בדיקות כאלה אף שהן מסכנות את חיי העובר?
- (7 נקודות)

25. צער בעלי חיים

- א. (1) הסבר מהו האיסור "לא תחסם שור בדישו".
- (2) ציין שתי מצוות נוספות שבהן באה לידי ביטוי החובה של האדם לדאוג לרווחת בעל החיים או למנוע סבל מבעל החיים.
- (6 נקודות)
- ב. על פי הפוסקים, מדוע יש להתיר ניסויים רפואיים בבעלי חיים אף שהניסוי גורם להם צער? (3 נקודות)
- ג. על פי הנחיית הרבנות הראשית, אין "הכשר מהדרין" על כבד של אווז מפותם.
- על פי מה שלמדת, ציין שני נימוקים הלכתיים להנחיה זו של הרבנות הראשית. (5 נקודות)

תפילה כמפגש**26. ברכות קריאת שמע**

- א. שתי הברכות שנאמרות לפני קריאת שמע של שחרית הן ברכת "יוצר אור" וברכת "אהבת עולם".
 הברכות האלה הן מעין הקדמה לפסוק הראשון של קריאת שמע: "שמע ישראל ה' א-להינו ה' אחד".
 (1) לאילו ממילות הפסוק נוגעת ברכת "יוצר אור", ומהו הרעיון המשותף לברכה זו ולמילות הפסוק שאליה היא נוגעת?
 (2) לאילו ממילות הפסוק נוגעת ברכת "אהבת עולם", ומהו הרעיון המשותף לברכה זו ולמילות הפסוק שאליה היא נוגעת?
 (6 נקודות)
- ב. מה הן שתי הבקשות בברכת "אהבת עולם" שנאמרות לפני קריאת שמע של שחרית? (3 נקודות)
 ג. שתי הברכות שנאמרות לאחר קריאת שמע של ערבית הן "גאל ישראל" ו"השכיבנו".
 מהו התוכן של כל אחת מן הברכות האלה? (5 נקודות)

27. תפילת העמידה

- א. מה הן הברכות בתפילת העמידה שבהן אין לבקש בקשות, ומדוע? (5 נקודות)
 ב. (1) כתוב דוגמה אחת לבקשה אישית שאדם רשאי לבקש בברכות שבתפילת העמידה, ציין באיזו ברכה (מלבד ברכת "שומע תפילה") יש להוסיף בקשה זו, והסבר מדוע יש להוסיפה דווקא בברכה זו.
 (2) בנוגע להוספת בקשות אישיות בברכות שבתפילת העמידה קבעו הפוסקים שתי הגבלות שמטרתן לשמור על אופי הברכה. מה הן שתי ההגבלות?
 (9 נקודות)

28. מקום התפילה והתנהגות בזמן התפילה

- א. (1) "אל יעמוד אדם במקום גבוה ויתפלל, אלא במקום נמוך ויתפלל" (ברכות, י, ע"ב).
 מהו הטעם להלכה זו?
 (2) מהו התנאי שבו יהיה מותר להתפלל גם במקום גבוה, ומדוע?
 (7 נקודות)
- ב. (1) בתפילת העמידה צריך לשחות (לכרוע) חמש פעמים. ציין שלוש מן הפעמים האלה.
 (2) כתוב מהו ההבדל בין האופן שבו כורעים ובין האופן שבו מזדקפים מן הכריעה, והסבר את הטעם להבדל זה.
 (7 נקודות)

בהצלחה!